

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ryszard Małecki

Sędziowie: SO Ryszard Marchwicki (spr.)

SR del. Jerzy Wiewiórka

Protokolant: st. sekr. sąd. Dorota Nadolska

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2015 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa K. K.

przeciwko (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. w likwidacji

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powódkę

od wyroku Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej

z dnia 17 kwietnia 2014 r.

sygn. akt I C 590/12

oddala apelację.

/-/R. Marchwicki /-/R. Małecki /-/J. Wiewiórka

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym dnia 5 grudnia 2012 roku powódka K. K. domagała się zasądzenia od pozwanej (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. w likwidacji świadczenia w postaci kwoty pieniężnej odpowiadającej podzielonego między członków (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. w likwidacji majątku przypadającego na rzecz powódki jako byłego członka.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa podnosząc, że powódka nie jest członkiem spółdzielni i nie była nim na datę podjęcia uchwały o postawieniu pozwanej w stan likwidacji. Ponadto powódka przysługujące jej udziały w spółdzielni przekazała córce U. J..

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2014 roku Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I C 590/12 w punkcie 1 oddalił powództwo, a w punkcie 2 kosztami postępowania obciążył powódkę w zakresie przez nią poniesionym.

Podstawą wskazanego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy uczynił następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

K. K. w okresie od 1989 r. do 27 lutego 1997 r. była członkiem (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U., jednak pracę na rzecz Spółdzielni świadczyła praktycznie do końca września 1995 r. K. K. była zatrudniona w (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. na stanowisku głównej księgowej.

We wrześniu 1995 r. K. K. postanowiła wypowiedzieć dotychczasową umowę o pracę i zatrudnić się w (...) Spółdzielni Produkcyjnej w S., której została członkiem.

K. K. na zwalniane przez nią stanowisko głównej księgowej zaproponowała swą córkę U. J. i propozycja ta została przez (...) Spółdzielnię Produkcyjną w U. przyjęta. U. J. została zatrudniona w (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. na stanowisku głównej księgowej oraz została przyjęta w poczet członków (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U..

Uchwałą nr (...)podjętą dnia 27 lutego 1997 r. Walne Zgromadzenie Członków (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. skreśliło K. K. z listy członków. Jako powód wykreślenia podano przejście K. K. do pracy w innej spółdzielni. Jako podstawę dokonania wykreślenia K. K. z listy członków wskazano §9 statutu Spółdzielni. K. K. nie zaskarżyła przedmiotowej uchwały i stała się ona prawomocna.

K. K. posiada w dalszym ciągu kartotekę członkowską w (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U., z której wynika, że posiada ona udziały w Spółdzielni.

Walne Zgromadzenie Członków (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. uchwałą nr (...)z dnia 31 sierpnia 2010 r. postawił (...) Spółdzielnię Produkcyjną w U. w stan likwidacji z dniem 01.01.2011 r. Przedmiotowa uchwała była pierwszą uchwałą dotyczącą likwidacji Spółdzielni.

Wobec wniesienia przez K. K. pisma z dnia 22 października 2010 r. nazwanego „odwołaniem” o uwzględnienie jej w podziale majątku w związku z likwidacją spółdzielni, Walne Zgromadzenie Członków (...) w U. uchwałą nr (...)z dnia 6 grudnia 2010 r. postanowiło „uznać odwołanie za bezzasadne”. Uzasadniając powyższą uchwałę stwierdzono, że K. K. nie jest członkiem (...), zaś jako były członek nie ma uprawnienia do uczestnictwa w podziale majątku likwidowanej Spółdzielni, gdyż nie posiada już żadnych udziałów, które scedowane zostały na jej córkę.

(...) Spółdzielnia Produkcyjna w U. od czasu postawienia jej w stan likwidacji dokonała sprzedaży części gruntów oraz sprzętów, a środki z tego tytułu pozyskane rozdzieliła pomiędzy swych członków.

Przy rozdzielaniu pozyskanych środków pieniężnych (...) Spółdzielnia Produkcyjna w U. nie uwzględniała byłego członka K. K..

Przed Sądem Okręgowym w P. pod sygn. akt I C (...)toczył się proces z powództwa K. K. przeciwko (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. w likwidacji o uchylenie uchwały nr (...)Walnego Zgromadzenia (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. z dnia 06.12.2010 r. oraz uchwały nr (...)Walnego Zgromadzenia Członków(...)Spółdzielni Produkcyjnej w U. z dnia 27.02.1997 r.

Wyrokiem z dnia 07 marca 2012 r. Sąd umorzył postępowanie w zakresie żądania ustalenia, że powódka jest członkiem (...)Spółdzielni Produkcyjnej w U. a w pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

W uzasadnieniu wyroku Sad Okręgowy w P. wskazał, że mocą uchwały nr(...)z dnia 27.02.1997 r. K. K. została pozbawiona członkostwa w pozwanej spółdzielni. Jednocześnie Sąd zaznaczył, że: „nie może też umknąć uwadze, że powódce jako hipotetycznemu wierzycielowi na zasadzie art. 124 w zw. z 125 § p.s. przysługuje prawo zgłoszenia likwidatorowi swojej wierzytelności, a jeżeli likwidator kwestionowałby taką wierzytelność (której wyliczenia powódka pokusiła się w niniejszym procesie) zawsze pozostaje droga procesu cywilnego, a pozwana spółdzielnia w likwidacji nie zostanie wykreślona z KRS dopóki dopóty nie zaspokoi powódki albo nie złoży spornej sumy do depozytu. Wskazany zakres uprawnień powódki także podważa istnienie interesu prawnego w żądaniu stwierdzenia nieważności uchwały nr (...)”.

Na skutek wniesionej przez K. K. apelacji Sąd Apelacyjny w P. wyrokiem z dnia 12 lipca 2012 r. wydanym w sprawie I ACa (...) oddalił apelację.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny w P. wskazał, że „powódka dowodziła w toku postępowania, że udziały nie zostały jej nigdy wypłacone i nie dokonała cesji wierzytelności z tego tytułu na rzecz swojej córki U. J.. W tej sytuacji nie istnieje interes prawny, gdyż możliwe jest wytoczenie przez powódkę powództwa o świadczenie. Innymi słowy, przy przyjęciu, że po zaspokojeniu należności pozostanie majątek spółdzielni podlegający podziałowi to powódce jako byłemu członkowi, któremu nie wypłacono udziałów przysługuje prawo do żądania zapłaty określonego świadczenia będącego udziałem powódki w części majątku spółdzielni”.

W dniu 5 grudnia 2012 r. K. K. złożyła w Sądzie Rejonowym w Ś.. pozew przeciwko (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. w likwidacji o zapłatę kwoty 65.200 zł odpowiadającej części podzielonego majątku Spółdzielni przypadającego powódce.

Do dnia dzisiejszego (...) Spółdzielnia Produkcyjna w U. w likwidacji nie złożyła w Krajowym Rejestrze Sądowym wniosku o wykreślenie spółdzielni. Postępowanie likwidacyjne nie zostało ukończone.

Oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd Rejonowy wskazał, że na podstawie art. 217 §3 kpc oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków R. B., B. T. i H. R., albowiem w przedmiotowej sprawie istotne było jedynie ustalenie czy powódka jest byłym członkiem pozwanej spółdzielni, czy majątek spółdzielni powinien być podzielony pomiędzy aktualnych i byłych członków pozwanej w tym K. K. oraz czy roszczenie powódki jest już wymagalne. Powyższe okoliczności zostały dostatecznie wyjaśnione, stąd też nie było konieczności przesłuchania wyżej wymienionych świadków.

Sąd nie przeprowadził również dowodu z przesłuchania stron, albowiem w ocenie Sądu Rejonowego dowód ten przeprowadza się jeśli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. W niniejszej sprawie okoliczność taka nie zachodziła, a dla jej rozstrzygnięcia wystarczającym materiałem dowodowym były przedłożone przez strony dokumenty.

Wszystkim dokumentom zebranym w sprawie Sąd Rejonowy dał w pełni wiarę albowiem żadna ze stron ich nie zakwestionowała nie wzbudziły one też zastrzeżeń Sądu.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiodła powódka zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu powódka zarzuciła:

1. niewłaściwe rozstrzygnięcie problemu prawnego polegającego na błędnym ustaleniu, że w zakresie obowiązującego w sprawie prawa (tj. ustawy Prawo spółdzielcze, statutu (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U., uchwały Walnego Zgromadzenia Członków (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. w sprawie likwidacji), Powódka nie może być uwzględniona w podziale majątku Spółdzielni postawionej w stan likwidacji, gdyż w ocenie Sądu I Instancji, powództwo wytoczone zostało przedwcześnie,

2. naruszenie prawa materialnego (errores in iudicando) poprzez błędne zrozumienie znaczenia art. 125 §5 ustawy Prawo spółdzielcze „Pozostały majątek zostaje przeznaczony na cele określone w uchwale ostatniego walnego zgromadzenia spowodowane pominięciem art. 113 §1 pkt. 3 ustawy Prawo spółdzielcze „ Spółdzielnia przechodzi w stan likwidacji wskutek zgodnych uchwał walnych zgromadzeń zapadłych większością 3/4 głosów na dwóch kolejno po sobie następujących walnych zgromadzeniach, w odstępie co najmniej dwóch tygodni „ Dalej więc zarzucam, zaprzeczenie faktycznie istniejącej normy prawnej w uchwale Walnego Zgromadzenia Członków (...) Spółdzielni Produkcyjnej w U. w sprawie likwidacji, co prowadzi Sąd I instancji do błędnego wniosku, że w trakcie likwidacji pozostały majątek nie może być podzielony między członków Spółdzielni, a w związku z tym, także między byłych członków, którym do chwili przejścia albo postawienia Spółdzielni w stan likwidacji nie wypłacono wszystkich udziałów, czemu przeczy wprost art. 125 §5a ustawy Prawo spółdzielcze,

3. naruszenie prawa materialnego (errores in iudicando) poprzez błędne zrozumienie znaczenia art. 125 §5a ustawy Prawo spółdzielcze, polegające na przyjęciu, że powódka uprawniona jest do wypłaty udziałów po zakończeniu likwidacji i wykreśleniu Spółdzielni z Krajowego Rejestru Sądowego, gdy tymczasem przepis stanowi, o uprawnieniu Powódki, jako byłego członka do udziału w podziale majątku Spółdzielni (a nie wypłaty udziałów) przez to, że w chwili przejścia Spółdzielni w stan likwidacji, powódce nie wypłacono wszystkich udziałów. To zaś przejawia się zaprzeczeniem związku pomiędzy ustalonym faktem istnienia udziałów Powódki w Spółdzielni, a normą uprawniającą przez ten fakt do udziału w podziale majątku likwidowanej Spółdzielni. Ponadto, niewłaściwe zastosowanie przepisu pozostaje w rażącej rozbieżności wartości udziałów w stosunku do wartości przedmiotu sporu w niniejszej sprawie,

4. naruszenie prawa materialnego (errores in iudicando) poprzez błędne zrozumienie znaczenia art. 126 §3 ustawy Prawo spółdzielcze „ Po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego na dzień zakończenia likwidacji, likwidator załącza do Krajowego Rejestru Sądowego wnioski o wykreślenie spółdzielni z Krajowego Rejestru Sądowego oraz przekazuje księgi i dokumenty zlikwidowanej spółdzielni do przechowania ... „ w kontekście ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, ponieważ podstawą uznania likwidacji za zakończoną jest podział majątku spółdzielni pomiędzy wierzycieli i ewentualnie (jeżeli tak uchwalono) członków. Sporządzenie przez likwidatora odrębnego sprawozdania finansowego stanowi między innymi podstawę wykreślenia spółdzielni z Krajowego Rejestru Sądowego. To oznacza, że majątek spółdzielni jest dzielony między członków w trakcie postępowania likwidacyjnego a nie jak przyjmuje Sąd I instancji, po zakończeniu likwidacji. Przecież o zachowaniu kolejności zaspokajania należności spółdzielni stanowi z art. 125 ustawy Prawo spółdzielcze, dlatego powództwo wytoczone po wykreśleniu Spółdzielni z Krajowego Rejestru Sądowego byłoby spóźnione,

5. naruszenie zasady kontradycyjności, która eliminuje odpowiedzialność sądu za rezultat postępowania, także w zakresie ustalenia treści stosunków prawnych pomiędzy stronami sporu. W tym przypadku naruszenie zasady polega na odwołaniu się przez Sąd I instancji z własnej inicjatywy do podstawy prawnej uznania przedwczesnego wytoczenia powództwa na gruncie art. 125 §5a ustawy Prawo spółdzielcze i to w przypadku, gdy Spółdzielnia w procesie reprezentowana przez likwidatora będącego radcą prawnym nie podniosła odrębnego zarzutu. Apelujący powyższe zaznacza formalnie, ponieważ w związku z przedstawionymi zarzutami, powództwo nie może być uznane jako przedwczesne.

Wskazując na powyższe zarzuty powódka wniosła o zmianę wyroku Sądu I instancji w całości i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 65.200 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, zasądzenie od Pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje w kwocie 5.400 zł, zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powódki okazała się być nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne, uznając jednocześnie, że wymagają one uzupełnienia w nieznacznym zakresie. Poczynione przez Sąd Rejonowy rozważania prawne wymagają natomiast modyfikacji.

W szczególności w toku postępowania apelacyjnego ustalono dodatkowo, że po dniu 31 grudnia 2010 roku pozwana nie zwoływała walnego zgromadzenia, a zatem, że walne zgromadzenie spółdzielni, które odbyło się we wskazanym wyżej dniu było ostatnim walnym zgromadzeniem pozwanej. Ustalono ponadto, że wszystkie zobowiązania spółdzielni zostały przez nią spłacone w trakcie toczącego się postępowania likwidacyjnego.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy powódka domagała się uczestnictwa w podziale majątku likwidowanej spółdzielni rolniczej, tj. w majątku pozwanej. Podstawę dla swoich roszczeń powódka upatrywała w treści art. 125 § 5a ustawy z dnia 16 września 1982 roku prawo spółdzielcze (Dz. U. 2013.1443 t.j.), dalej pr.sp., zgodnie z którym jeżeli zgodnie z uchwałą, o której mowa w § 5, pozostały majątek ma być w całości lub części podzielony między członków, w podziale tym uwzględnia się byłych członków, którym do chwili przejścia albo postawienia spółdzielni w stan likwidacji nie wypłacono wszystkich udziałów. Wskazany przepis odwołuje się do § 5 tego przepisu, który stanowi, że pozostały majątek zostaje przeznaczony na cele określone w uchwale ostatniego walnego zgromadzenia. Uchwała ostatniego walnego zgromadzenia członków spółdzielni może określić cel, na jaki zostanie przeznaczony pozostały majątek, szczególnie, że zostanie on w całości lub części podzielony między członków. Ustawodawca w art. 125 § 5 pr.sp. wyraz „ostatniego” odniósł do walnego zgromadzenia, a nie do uchwały. Wynika więc z tego, że na ostatnim walnym zgromadzeniu spółdzielni może zostać podjęta uchwała dotycząca przeznaczenia pozostałego majątku (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 17 stycznia 2008 roku, I ACa 1065/07, OSA 2009, nr 11, poz. 72).

Przed podjęciem uchwały ostatniego walnego zgromadzenia o podziale między członków pozostałego majątku spółdzielni byłym członkom spółdzielni nie przysługuje prawo do majątku spółdzielni (art. 26 § 2 pr. sp.). Roszczenie byłych członków może być zatem dochodzone wyłącznie w postępowaniu likwidacyjnym z majątku spółdzielni pozostałego po likwidacji. Stają się one wymagalne w chwili podjęcia przez ostatnie walne zgromadzenie uchwały, o której mowa w art. 125 § 5 albo w chwili, w której taka uchwała powinna być najpóźniej podjęta (por. K. Pietrzykowski, Prawo spółdzielcze, Komentarz do zmienionych przepisów, Warszawa 1995, s. 142).

Powyższe, na gruncie niniejszej sprawy oznacza, że uczestniczenie przez powódkę w podziale majątku pozwanej spółdzielni wymagałoby spełnienia następujących warunków: pozostał majątek podlegający podziałowi, została podjęta uchwała ostatniego walnego zgromadzenia określająca na jaki cel ma być przeznaczony pozostały majątek spółdzielni, a konkretnie, że majątek ten ma być podzielony pomiędzy jej członków, a ponadto powódka musi być byłym członkiem spółdzielni, któremu nie zostały wypłacone udziały. Wskazane wyżej przesłanki powinny być wykazane przez powódkę, gdyż to powódka wywodzi z tego tytułu korzystne dla siebie skutki prawne (art. 6 k.c.).

W okolicznościach sprawy niewątpliwie otworzono postępowanie likwidacyjne spółdzielni. Stanowią o tym uchwały spółdzielni z dnia 31 sierpnia 2010 roku nr (...) oraz z dnia 31 grudnia 2010 roku nr (...). Jak zasadnie ustalił przy tym Sąd Rejonowy pozwana od czasu postawienia jej w stan likwidacji, a także wcześniej dokonywała sprzedaży części gruntów oraz sprzętów, a pozyskane z tego tytułu środki rozdzieliła pomiędzy swoich członków. Pozwana, w toku postępowania apelacyjnego przyznała, że ostatnie walne zgromadzenie pozwanej odbyło się w dniu 31 grudnia 2010 roku, gdyż po tej dacie nie było więcej zwoływane. Uchwała o której mowa w art. 125 § 5 pr. sp. mogła być zatem podjęta najpóźniej na wskazanym wyżej zgromadzeniu.

W ocenie Sądu Okręgowego za taką uchwałą powinna być uznana uchwała nr (...) z dnia 31 grudnia 2010 roku. Wskazana uchwała nie dokonuje bezpośrednio podziału majątku spółdzielni ale odwołuje się do uchwały z dnia 31 sierpnia 2010 roku, w której treści wskazano, że podstawą do podziału będzie ogólny staż pracy obecnych członków obejmujący lata 1981-2010 przez który dzielona będzie ogólna kwota uzyskana ze sprzedaży pomniejszona o 10% z przeznaczeniem na koszty likwidacji (...). Uzyskana w ten sposób kwota mnożona przez sumę lat pracy poszczególnych członków stanowić będzie ich udział w podziale. Pierwszą transzę każdy z uprawnionych członków otrzyma w równej kwocie, tj. ok. 31 tys. zł. Szczegółowe zaś rozliczenia nastąpią gdy wpłyną wszystkie uzyskane ze sprzedaży kwoty.

Powyższe oznacza, że roszczenie powódki nie mogło być uznane za przedwczesne. Skoro ostatnim walnym zgromadzeniem pozwanej było zgromadzenie, które odbyło się w dniu 31 grudnia 2010 roku, z tym dniem stało się zatem wymagalne roszczenie byłych członków spółdzielni o należności przypadające z majątku spółdzielni na podstawie art. 125 § 5a pr.sp.

W dalszej kolejności ustalić zatem należało, czy spełnione zostały pozostałe przesłanki oznaczone w art. 125 § 5a pr. sp., tj. czy do chwili przejścia albo postawienia spółdzielni w stan likwidacji powódce jako byłemu członkowi pozwanej nie zostały wypłacone wszystkie udziały.

Poza sporem w okolicznościach sprawy był fakt, że powódka jest byłym członkiem pozwanej spółdzielni. Powódka została skreślona z członków spółdzielni uchwałą nr(...)z dnia 21 lutego 1997 roku. Prawdopodobnie ta uchwała nie została przez powódkę podważona.

Z członkostwem w spółdzielni, które ściśle jest związane z osobą członka, łączy się nierozdzielnie majątkowe uczestnictwo w spółdzielni wyrażające się w obowiązku zadeklarowania i objęcia, co najmniej, jednego udziału (art. 20 § 1 pr.sp.). Wniesiony udział nie może istnieć poza spółdzielnią. Z chwilą wpłaty udziału powstaje prawo podmiotowe do udziału wyrażające uczestnictwo członka w funduszu udziałowym, które istnieje przez cały czas trwania stosunku członkostwa. Z ustaniem członkostwa prawo do udziału przekształca się w roszczenie byłego członka, ewentualnie jego spadkobierców, o wypłatę wniesionych udziałów, a więc wierzycielność wobec spółdzielni. Wniesione udziały spółdzielni są niezbywalne, natomiast dopuszczalne jest rozporządzenie roszczeniem o wypłatę udziału (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2006 roku, IV CSK 97/05, Lex nr 1104885).

Rozporządzenie roszczeniem o wypłatę udziału przewiduje wprost art. 27 § 1 pr.sp. Zgodnie z tym przepisem członek spółdzielni może rozporządzać swoimi roszczeniami do spółdzielni o wypłatę udziałów oraz o zwrot wkładów lub o wypłatę ich równowartości ze skutecznością od dnia, w którym roszczenia te stały się wymagalne. Wymagalność roszczenia ocenić należy zgodnie z zasadami art. 21 i 26 pr.sp. Przepis art. 21 zd. 1 pr.sp. stanowi, że członek spółdzielni nie może przed ustaniem członkostwa żądać zwrotu wpłat dokonanych na udziały (nie dotyczy to jednak wpłat przekraczających ilość udziałów których zadeklarowania wymaga statut obowiązujący w chwili żądania zwrotu). Przepis art. 21 pr.sp. reguluje kwestię czasowej niedopuszczalności dochodzenia przez członka roszczenia o zwrot wpłat dokonanych na udziały, a więc nie dotyczy on dopuszczalności rozporządzenia przez członka jego roszczeniami do spółdzielni o spłatę udziałów. Tę ostatnią kwestię, a mianowicie możliwość rozporządzania przez członka roszczeniami wobec Spółdzielni o wypłatę udziałów, regulują przepisy art. 27 PrSpółdz. Brzmienie art. 27 § 1 PrSpółdz nie może nasuwać wątpliwości, że ustawodawca powiązał skuteczność rozporządzania przez członka tymi roszczeniami z chwilą wymagalności tychże roszczeń. Ponieważ wnioskowanie a contrario z brzmienia art. 21 zdanie 1 PrSpółdz prowadzi do tezy, że członek spółdzielni może żądać zwrotu wpłat dokonanych na udziały najwcześniej dopiero z ustaniem członkostwa, przeto dzień nastąpienia tego zdarzenia określa wymagalność roszczenia o wypłatę udziałów, a zarazem - w myśl art. 27 § 1 - otwiera możliwość skutecznego rozporządzania przez członka swoimi roszczeniami (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1998 roku, I CKN 227/97, OSNC 1998, nr 11, poz. 179).

Nie oznacza to jednakże, że w czasie trwania członkostwa jest niemożliwe rozporządzenie roszczeniem o zwrot wpłat dokonanych na udziały. Przeciwnie, takie rozporządzenie jest dopuszczalne, z tym zastrzeżeniem, że staje się ono skuteczne od dnia, w którym roszczenia te stały się wymagalne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 15 lutego 2007 roku, I ACa 1075/06, Lex nr 298431).

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że po ustaniu członkostwa powódka miała prawo do żądania wypłaty swojego udziału na podstawie art. 26 pr. sp., bądź też mogła rozporządzić swoim roszczeniem o wypłatę udziału na podstawie art. 27 § 1 pr.sp. Rozporządzenie roszczeniem o zwrot udziału mogło być przez powódkę dokonane jeszcze w czasie trwania jej członkostwa w pozwanej spółdzielni z tym zastrzeżeniem, że dopiero po jego ustaniu rozporządzenie stało się skuteczne.

Powódka w toku postępowania twierdziła, że nie wypłacono jej udziałów. Pozwana tej okoliczności nie kwestionowała, podnosząc jedynie, że roszczenie o wypłatę udziałów zostało przez powódkę przeniesione na jej córkę U. J.. Z uwagi na fakt, że pozwana z tego tytułu wywodziła korzystne dla siebie skutki prawne zobowiązana była tą okoliczność wykazać. Fakt, że z dołączonych do akt sprawy kartotek udziałów udziały przypadające U. J. w trzech pierwszych pozycjach odpowiadają udziałom przypadającym powódce uprawdopodobnia twierdzenie pozwanej. Okoliczność ta nie jest jednak sama w sobie wystarczająca do udowodnienia, że pomiędzy powódką a U. J. doszło do zawarcia skutecznej umowy zbycia roszczenia o wypłatę udziału. Pozwana nie dysponuje natomiast żadnym innym dokumentem wskazującym na to, że do takiej umowy rzeczywiście między ww. osobami doszło.

Pozwana w toku postępowania wносиła wprawdzie o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków R. B., B. T. oraz H. R. na okoliczność ustnego przeniesienia przysługujących powódce udziałów na córkę U. J., wniosek ten został jednakże przez Sąd Rejonowy oddalony. Pozwana w toku prowadzonego postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie zgłosiła zastrzeżenia na podstawie art. 162 k.p.c. tracąc tym samym prawo powoływania się na to uchybienie w dalszym toku postępowania. Sąd Okręgowy nie narażając się na zarzut naruszenia zasady równości stron postępowania nie mógł natomiast dopuścić tego dowodu z urzędu. Uwzględniając przy tym fakt, że występujący w imieniu pozwanej likwidator jest z zawodu radcą prawnym, a więc osobą od której można oczekiwać znajomości procedury cywilnej, nie sposób przyjąć, że brak zgłoszenia stosownego zastrzeżenia było przez pozwaną niezawinione. Tym bardziej, że w chwili oddalenia wniosku dowodowego pozwanej w tym zakresie nie mogła oczekiwać korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia.

W konsekwencji z uwagi na fakt, że powódce nie zostały wypłacone należące do niej udziały, a pozwana nie wykazała, by powódka skutecznie zbyła na swoją córkę roszczenie o wypłatę udziału należało przyjąć, że powódka co do zasady uprawniona była do uczestnictwa w podziale pozostałego w spółdzielni majątku na zasadach określonych w uchwale nr (...)w związku z uchwałą nr (...).

Niezależnie od powyższego roszczenie powódki nie mogło zostać uwzględnione z uwagi na niewykazanie przez nią jego wysokości. W szczególności powódka nie wykazała jaka kwota powinna jej przypaść z tytułu podziału majątku należącego do spółdzielni zgodnie z zasadami wyrażonymi w art. 125 § 5a pr.sp.

Podkreślenia wymaga, że powódka konsekwentnie wskazywała, że domaga się udziału w majątku pozwanej spółdzielni pozostałym po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego. W piśmie z dnia 6 maja 2013 roku powódka wskazała natomiast, że domaga się zasądzenia od pozwanej kwoty 65.200 zł przedstawiając w tym zakresie szczegółowe wyliczenie. Powódka wskazała mianowicie, że należny jej udział w kwocie 1.735,37 powinien być dzielony przez 750 (na podstawie uchwały nr 6 pkt 2 ppkt. 1 z dnia 18 marca 2005 roku), co prowadzi do otrzymania udziału obowiązkowego w wysokości 2,31 udziałów. W ocenie powódki za każdy udział członek nabywał 0,50 ha co uprawniało powódkę do otrzymania 1,16 ha (2,31 x 0,50 ha). Do tego za każdy przepracowany rok członek posiadał prawo do nabycia 0,30 ha gruntów (na podstawie uchwały nr 6 pkt 2 ppkt. 4 z dnia 18 marca 2005 roku) co upoważniało powódkę do otrzymania 2,10 ha (7 lat pracy x 0,30 ha). Powyższe, zdaniem powódki oznacza, że była ona uprawniona do nabycia 3,26 ha ziemi. Przy przyjęciu, że cena za jeden hektar wynosi 20.000 zł, w opinii powódki, powinna ona otrzymać kwotę 65.200 zł (20.000 zł x 3,26 ha).

Powódka swoje wyliczenia opierała na treści uchwały nr 6 walnego zgromadzenia z dnia 18 marca 2005 roku. Uchwała ta nie może jednak w żaden sposób stanowić podstawy wyliczenia roszczeń powódki, gdyż zgodnie z jej treścią odnosi się ona jedynie do możliwości żądania sprzedaży gruntów należących do spółdzielni członkom spółdzielni, a nie byłym członkom spółdzielni. Ponadto uchwała ta została podjęta jeszcze przed rozpoczęciem postępowania likwidacyjnego spółdzielni. Zgodnie natomiast z treścią art. 26 § 2 pr. sp. byłemu członkowi spółdzielni nie przysługuje prawo do majątku spółdzielni z zastrzeżeniem art. 125 § 5a ps.sp. Podstawę roszczeń powódki mógł więc stanowić jedynie ten ostatni przepis.

Oznacza to, że powódka dla wykazania zasadności swoich roszczeń powinna wykazać jaka konkretnie kwota należna jej była z tytułu udziału w majątku spółdzielni. Powódka powyższego nie wykazała. Nie przedstawiła również żadnych danych, które umożliwiłyby Sądowi Okręgowemu wyliczenie należnej jej kwoty, w tym w szczególności nie ustosunkowała się do twierdzeń pozwanej w tym przedmiocie. W konsekwencji uznać należało, że powódka nie wykazała wysokości przypadającego jej w wyniku podziału pozostałego po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego majątku. Wobec jednoznacznych i konsekwentnych twierdzeń powódki co do wysokości należnego jej od pozwanej roszczenia oraz przedstawionego przez powódkę sposobu wyliczenia tej kwoty, Sąd Okręgowy nie był uprawniony, wbrew wyraźnemu stanowisku powódki, dokonać samodzielnego wyliczenia tej kwoty.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację powódki jako niezasadną.

/-/R. Marchwicki /-/R. Małecki /-/J. Wiewiórka